

espantada, es resignés —ells que no llançaven mai cap paper!— a cremar, un per un, els testimonis més importants de la vila del canonge. El nebot, doncs, aquesta vegada només ha pogut utilitzar una minsa informació pròpia. Però la mateixa mancança ha estat l'estímul que l'ha esperonat a superar els entrebancs i a anar cercant, pels diversos arxius —municipal i parroquial de Lloret, diocesà i de la Catedral, de Girona, periòdics de l'època i un llarg etcètera— tot allò que li faltava. Ha anat afegint les peces, com un arqueòleg de la informació, i n'ha confeït un llibre magnífic que ens dona a conèixer no solament la personalitat d'un lloretenc destacat i d'un eclesiàstic brillant —doctor en dret civil i en dret canònic—, company de Cambó, Ventosa i Calvell i altres figures— sinó també la d'un personatge influent en la Girona del primer quart de segle, sobretot a partir de 1909 en què fou nomenat canonge. Ens permet descobrir l'ambient de l'època, les tensions polítiques —fins i tot dins del mateix Capítol— i dona llum, per tant, sobre uns temps no tan llunyans perquè no hi hagi encara gent que en recordi alguna cosa, però que mereixien una atenció més precisa. Aquesta atenció l'ha posada Agustí M. Vilà i Galí, el qual, de cara a Lloret, ha exhumat realment, el perfil d'una personalitat que honora el seu poble.

El llibre, editat dins la col·lecció del Club Marina-Casinet, està profusament il·lustrat —conté unes 110 il·lustracions interessantíssimes—, va acompanyat d'un apèndix documental enriquidor i porta, a més, al final de cada capítol, una cronologia que permet seguir els principals fets de l'època. Hi ha, encara, un índex onomàstic molt útil i la bibliografia bàsica corresponent.

El canonge Vilà —un personatge discutit, com tots els que valen, del qual *El Diario de Gerona* va dir que havia mort «con amigos y con enemigos, lo que da a entender que no fue un hombre vulgar»— ja té la seva biografia. Amb aquesta publicació s'ha fet, alhora, un acte de justícia.

Joan Domènech

Imatges (i textos) per a la memòria

CALLÍS, Pep; PUJULA, Jordi; COSTA, Joan; TEIXIDOR, Melciòr.

Olot: imatges per a la memòria (Col·lecció Font Moixina I-IV).

Fundació Pere Simon, Olot 1991-1993.

Pocs productes editorials tenen la virtut d'evocar el record i estimular la imaginació com els quatre volums apareguts a la col·lecció Font Moixina sota el títol genèric *Olot: imatges per a la memòria*. Quatre llibres fotogràfics que comparen vistes i racons d'Olot i rodalies, a través de fotografies i postals velles —la majoria del primer quart de segle— amb instantànies actuals.

La seva consulta, com en un joc espontani, ens permet copsar els canvis que ha sofert el paisatge i la configuració urbanística d'Olot en el decurs d'aquest segle XX. Sense pretensió de ser cap estudi històric, econòmic-social o urbanístic seriós del desenvolupament olotí, aquests volums tenen la màgia de transportar-nos, a través de les imatges, i endinsar-nos en la nostra història més recent. Un exercici romàntic, per altra banda, ben intemporal.

L'exercici ens permet també valorar aquests canvis. Ens n'adonarem de tot allò que ha comportat la modernització

d'una població mitjana de la Catalunya vella de l'interior, de la transformació del paisatge, de la seva degradació. De la seva despersonalització i també de la constant adaptació al medi que l'envolta i que, alhora, li atorga personalitat.

Ens n'adonarem com els carrers han perdut la pols i el fang i han guanyat asfalt. Com els fanals han suplantat els arbres i com els fils elèctrics creuen avui els carrers de banda a banda. Com la nítida quadriculació dels camps de conreu, que Josep Pla ha descrit sovint parlant del paisatge rural català de la primera meitat de segle, ha deixat pas als erms i a les bardisses... allà on no és edificat, és clar.

El primer volum, *Anem a Vila*, recull les imatges dels accessos a la ciutat. Els antics camins d'entrada i sortida que creuaven la muralla, les vies més modernes (la majoria amb grans plàtans fins als anys 60), els ponts que salven el Fluvià, les cases dels burots, el tren... Fotografies que Pep Callís ha reprès en el mateix lloc, amb el mateix punt de vista que les va captar l'antic fotògraf. Uns breus textos de Jordi Pujiula introdueixen cadascun dels blocs temàtics.

En el segon volum, *Per carrers i places*, de la mà de Joaquim Danés i Llongarriu, ens endinsem al cor mateix de la ciutat, on podrem sentir "el batec de la població i el tragí dels seus habitants". Danés ho explica primer des de Sant Francesc (volcà Montsacopa), que li suggereix el rovell d'un ou ferrat a redós del qual llisca la clara, l'entramat de carrers i places. I ho explica també "des de baix": la vila vella, la vila nova, el Firal, l'expansió urbana, la plaça Clarà, els nous eixamples...

Si bé la forma d'expressió de la col·lecció és essencialment grà-

The collage features several elements:

- EL DEBER**: A newspaper clipping with various notices and advertisements.
- La Catalana**: A notice or advertisement.
- NOTICIAS HISTÓRICAS**: A section of historical news.
- FINQUES**: A notice regarding land or property.
- ADMINISTRADOR DE FINQUES**: A notice from a land administrator.
- Rosa Robert de Bassols**: A notice or advertisement.
- Una quadra y estallo**: A notice or advertisement.
- Los Llavadores**: A notice or advertisement.
- ANGELA REBENS DE LLANAS**: A notice or advertisement.
- JOAQUIM MASSA Y CORNEY**: A notice or advertisement.
- Se desitja**: A notice or advertisement.
- JO NOVA: SEMPRE**: A notice or advertisement.
- Elixir Otíol**: A notice or advertisement.

OLOT: IMATGES PER A LA MEMÒRIA
ÀLBUM DE FAMÍLIA
 Amb Alexandre Celler i Bassols
FONT MOXINA
 COL·LECCIO

fica, el tercer volum també té un guió literari, en aquest cas d'Alexandre Cuéllar i Bassols. *Àlbum de família* és això, un àlbum dels moments més significatius de la vida de cadascun, amb senzillesa i quotidianitat, des que naixem fins que morim. "Crònica d'uns anys" és un recollit per la infantesa, la joventut, la maduresa, fins la vellesa cap a la mort.

Els autors han volgut desmarcar-se en aquest tercer llibre de la mera comparança ahir-avui de l'espai físic i han entrat de ple en una descripció antropològica –gràfica– de la societat olotina. Aquesta visió costumista és la que suggereix al lector (?), que s'ha avingut a entrar en el joc, una evocació més íntima. En aquest volum hi han intervingut diversos fotògrafs olotins que han aportat aquelles imatges típiques que descriuen els moments socials i familiars més tòpics.

Per fonts i paratges és el títol del quart i últim volum d'Olot: *Imatges per a la memòria*. Maria Agustí i Reixach és qui aquest cop ens fa de guia pels indrets que els nombrosos pintors que s'han fet i es fan a Olot han immortalitzat amb escreix. El fotògraf recupera aquí la imatge comparada amb un tractament, però, molt més singular. Si el primer i segon llibres de la sèrie perseguien l'exclusiva intenció de repetir, per comparar, angles visuals concrets, les llicències fotogràfiques que Pep Callís s'ha permès atorguen a aquest darrer volum una qualitat que té més a veure amb l'obra artística en si mateixa que no pas amb la rigorositat de la comparança històrica. Tot i que es manté la referència de la fotografia antiga, els positius actuals tenen en aquestes pàgines un enfocament personal. Hi proliferen les fotos en color i els angulars, els enquadraments i les llums són especialment buscats... en un volgut esforç de creativitat.

Vull destacar la impecable edició d'aquesta obra i l'exquisita reproducció de les il·lustracions, i també la fitxa que acompanya les fotografies velles, amb el nom de l'autor, la data i l'arxiu al qual pertanyen. Una oportunitat única de tenir a casa part dels arxius de Jordi Pujiula, Melcior Teixidor, Josep Maria Dou, la família Vayreda...

Si he suggerit que la lectura-observació d'aquesta col·lecció és com un joc, ara proposo acabar-lo, però demà podrem tornar-hi a jugar. No té edat, ni principi, ni fi.

Joan Oller

Un bon començament

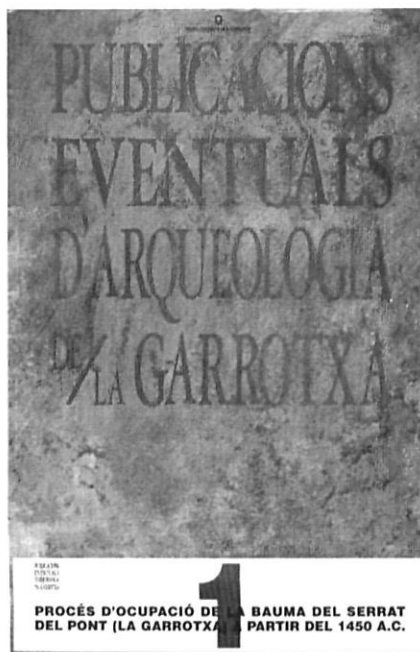
ALCALDE, Gabriel; MOLIST, Miquel; TOLEDO, Assumpció
*Procés d'ocupació de la Bauma del Serrat del Pont
(la Garrotxa) a partir del 1450 a.C.*

Publicacions Eventuals d'Arqueologia de la Garrotxa, 1. Olot,
Museu Comarcal de la Garrotxa

Amb aquest llibre, dedicat a la Bauma del Serrat del Pont (Tortellà), el Museu Comarcal de la Garrotxa ens ofereix una nova col·lecció de monografies arqueològiques sobre la Garrotxa, que rep el nom de «Publicacions Eventuals d'Arqueologia de la Garrotxa». Després de llegir aquest primer volum, creiem que no podia haver tingut un millor començament.

L'excavació d'aquest abric prehistòric s'insereix dins els treballs arqueològics, sempre de gran qualitat i rigor, que aquest Museu Comarcal realitzà des de fa 10 anys a la Garrotxa.

Aquest, en concret, respon a un projecte d'investigació prehistòrica sobre la vall del Llierca, que diversos equips interrelacionats porten a terme des de fa anys, en base a les excavacions de la Cova 120, del poblat neolític de Plansallosa i de la Bauma del Serrat del Pont.

Segons una cala estratigràfica prèvia, realitzada per afeccionats d'Olot, el reompliment d'aquest abric és superior als 260 cm, amb diversos moments d'ocupació, que van des d'època moderna al mesolític o al paleolític superior. Aquest primer llibre se centra en les campanyes de 1989 a 1991, durant les quals s'excavaren els nivells moderns, medievals, romans, ibèrics i del bronze final. L'excavació s'ha programat en extensió per tal de conèixer l'ús de la bauma dins de cada moment cronològic i, a la vegada, la seva relació amb l'entorn immediat.

Formalment, el llibre destaca per la seva presentació acurada, pels nombrosos quadres-resum, que ara faciliten els ordinadors, per una bona planimetria i pels dibuixos entenedors dels utensilis, i també per un text que busca la brevetat i la claredat. El conjunt engresca i agilita la lectura d'aquesta monografia, escrita en un català planer, a vegades cultista i voluntàriament rural («Les ocupacions d'època històrica») i d'altres vegades més críptic, amb abundants neologismes científics, tal com comença a ser habitual en textos arqueològics.

D'entre les seves característiques científiques cal destacar la voluntat manifesta d'interdisciplinarietat, que fa possible la col·laboració de molts autors, tots especialitzats en un tema concret, els quals signen la seva part i se'n fan responsables. La conjunció de les diverses ciències emprades (geologia, geografia, química, biologia, física, matemàtica, antropologia, arqueologia, història, etc.) és excel·lent i aporta uns resultats coherents i assequibles per a tothom.

En el tractament dels aspectes de paleoambient i de paleoeconomia es fa notar el treball continuat d'un mateix equip, l'eix del qual és el Museu